

Antiikin filosofia ja 2000-luvun maailmankansalaisuus

Juha Sihvola, FT

2000-luvun maailmankansalaisuuden tärkein haaste on globaalisten moraalisten velvoitteiden yhteen sovittaminen niihin lukuisiin paikallisiin katsomuksiin ja identiteetteihin, joita eri kulttuureissa ja yksittäisissä yhteiskunnissakin esiintyy. Elämme maailmassa, jossa kaikki olemme toisistamme riippuvaisia moninaisten taloudellisten, poliittisten ja kulttuuristen siteiden kautta. Globaalilla riippuvaisuudella ja vuorovaikutuksella on olennaisia seurauksia moraalin ja etiikan kannalta. Yhteiskuntafilosofian on otettava globaalin tosissaan oikeudenmukaisuuden vaatimukset ja muut maailmanlaajuiset kysymykset. Ongelmana on globaalien ja paikallisten velvoitteiden ja sitoumusten välisen tasapainotilan löytäminen.

Luennossa aihetta tarkastellaan filosofisen maailmankansalaisuuden teeman kautta.

Lähtökohtana on antiikin filosofiassa aiheesta käyty keskustelu. Luennossa osoitetaan, että monet erityisesti stoalaisten filosofien esiin nostamat teesit ovat edelleen ajankohtaisia 2000-luvullakin. Kun on ensin selvitetty stoalaisen filosofian vaikutusta länsimaisen ajattelun kehitykseen, luento erittelee maailmankansalaisuuden, isänmaallisuuden ja moniarvoisuuden välisiä suhteita.

Paikallisten sitoumusten ja vakaumusten arvo on tunnustettava oikeudenmukaisessa yhteiskunnassa, joka kohtelee kaikkia kansalaisiaan poliittisesti tasa-arvoisina, sallii heille laajimman mahdollisen omantunnon vapauden ja takaa jokaiselle yksilölle reilun mahdollisuuden elää hyvää elämää. Onnistuakseen tässä tehtävässä yhteiskunnan on edistettävä kaikkien kansalaisten itsenäistä ajattelua, suvaitsevaisuutta ja myötätuntoista solidaarisuutta ihmisen heikkoutta ja haavoittuvuutta kohtaan.